

Forslag

til

Lov om ændring af borgerlig straffelov.

(Ungdomsfængsel, arbejds- og sikkerhedsforvaring m. m.).

(Fremsat den 18. januar 1972 af *Valbak, Westergaard Andersen, Gudme, Svend Haugaard, Nordqvist, Else-Merete Ross og Samuelsen*).

§ 1.

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 347 af 15. august 1967, som ændret senest ved lov nr. 550 af 22. december 1971, foretages følgende ændringer:

1. § 37, stk. 2, § 41, § 42 og § 43 ophæves.

2. § 49 affattes således:

„§ 49. Om fuldbyrdelse af fængsel og hæfte træffes i øvrigt nærmere bestemmelser ved kgl. anordning særlig for hver strafart.“

3. Kapitel 8 omfattende §§ 62-69 ophæves.

4. § 81, stk. 1, affattes således:

„Stk. 1. Det er en betingelse for anvendelsen af bestemmelser om forhøjet straf eller andre retsfølger i gentagelsestilfælde, at gerningsmanden, inden han på ny forbrød sig, i den danske stat er fundet skyldig i en efter det fyldte 18. år begået strafbar handling, som loven tillægger gentagelsesvirkning på den nu begåede, eller i forsøg på eller medvirken til en sådan.“

5. § 86, stk. 1, affattes således:

„Stk. 1. Har den dømte været underkastet varetagtsfængsel, der ikke kan tilskrives hans eget forhold under sagen, eller har han været indlagt til mentalundersøgelse, skal det i dommen bestemmes, at en del af den idømte straf eller hele denne dermed skal anses som udstået. Såfremt en anke afvises eller frafaldes, træffes afgørelsen ved beslutning af den overordnede ret, for så vidt angår tiden efter dommen.“

6. § 88, stk. 5, ophæves, og stk. 6 bliver stk. 5.

7. § 89, stk. 2, affattes således:

„Stk. 2. Hvis der for den lovovertrædelse, som nu foreligger til pådømmelse, er forskyldt straf af hæfte eller fængsel, medens den tidligere dom lød på ungdomsfængsel, arbejds- eller sikkerhedsforvaring, bestemmer retten, at der for begge overtrædelser skal idømmes fængselsstraf. I dette tilfælde kommer den tid, i hvilken den dømte har haft ophold i ungdomsfængsel, arbejds- eller sikkerhedsforvaring, til afkortning i den idømte straf.“

8. § 89 a affattes således:

„§ 89 a. I forbindelse med en dom, hvorved en person idømmes foranstaltning efter § 70, kan retten træffe bestemmelse om bortfald af en tidligere idømt straf, som ikke er fuldbyrdet.“

9. § 123 affattes således:

„§ 123. Dersom flere fanger, der udstår frihedsstraf, aftaler at undvige i fællesskab, straffes de med fængsel indtil 3 år.“

§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1973.

Stk. 2. Domme, der lyder på ungdomsfængsel, arbejds- eller sikkerhedsforvaring, og som er afsagt før denne lovs ikrafttræden, men ikke endeligt fuldbyrdet, omsettes af fængselsnævnet til fængselsstraf, således at ungdomsfængsel sættes lig med fængsel i højst 3 år, arbejds- eller sikkerhedsforvaring lig med fængsel i højst 4 år og sikkerhedsforvaring lig med fængsel i højst 8 år.

Stk. 3. Den tid, i hvilken en dømt har hensiddet i ungdomsfængsel, arbejds- eller sikkerhedsforvaring, kommer til af-

kortning i den fængselsstraf, hvortil omsætning i medfør af stk. 2 skal finde sted. Såfremt den tid, der herefter eventuelt skal afkortes i fængselsstraffen, er lig med eller overstiger den for den pågældende omsætningsstraf fastsatte maksimumsats, vil den indsætte være at løslade.

Stk. 4. Tidspunktet for en eventuel løsladelse på prøve af en indsat, for hvem omsætning til fængselsstraf i medfør af stk. 2 har fundet sted, og som ikke omfattes af reglen i stk. 3, sidste punktum, beregnes i overensstemmelse med § 38 og i øvrigt under anvendelse af reglerne i § 39.

Stk. 5. Hvis nogen, der er løsladt på prøve fra ungdomsfængsel, arbejdsdhus eller sikkerhedsforvaring forud for denne lovs ikrafttræden, i prøvetiden gør sig skyldig i en strafbar handling eller i øvrigt overtræder

de for prøveløsladelsen fastsatte vilkår efter lovens ikrafttræden, indbringes sagen for den underret, der i første instans pådømte den sag, der førte til den foranstaltning, hvorfra prøveløsladelsen fandt sted, eller underretten på det sted, hvor den prøveløsladte bor eller opholder sig. I øvrigt finder § 59, stk. 3, tilsvarende anvendelse. Den ret, som sagen herefter indbringes for, kan træffe de afgørelser i form af tildeling af advarsel, kendelse eller dom som nævnt i § 60, stk. 1, herunder træffe bestemmelse om afsoning af en eventuel reststraf omsat til fængsel.

§ 3.

Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kgl. anordning helt eller delvis sættes i kraft for øerne.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Udviklingen af de praktiske reformer inden for kriminalforsorgen igennem de senere år har medført, at de ved straffeloven af 15. april 1930 indførte særlige former for straf og foranstaltninger, der træder i stedet for straf, over for visse kategorier af principielt strafegnede personer har mistet en del af deres særpræg og specielle begrundelser.

Det drejer sig navnlig om den relativt tidsubestemte straf af ungdomsfængsel og de ligeledes relativt tidsubestemte foranstaltninger, arbejdsdhus og sikkerhedsforvaring, som her ses i modsætning til de lægeligt begrundede behandlingsformer som særfængsel og forvaring i medfør af § 70, jfr. § 17.

Det er et hovedprincip i den danske straffelovgivning og i praksis, at man længst muligt søger at undgå frihedsberøvende foranstaltninger over for unge lovovertrædere og over for personer, der forser sig for første gang uanset alder. Blandt grundene hertil har bl. a. været, at man ville undgå at påføre de unge og forbryderbegynderne den stemping, som udståelse af en fængselsstraf normalt vil betyde.

Særlig for den unge lovovertræder gælder det, at man i tilfælde, hvor dom til frihedsberøvelse har været uundgåelig, har ønsket at råde over en særlig opdragende foranstaltning, der ikke var bundet til en bestemt kortere tidsbegrænsning og derfor blev gjort tidsbegrænset inden for et maksimum af 3 år og i genindsættelsestilfælde 4 år.

Man har på forskellig måde søgt at gøre ungdomsfængselsstraffen mindre stemplende („vanørende“) end almindelig fængselsstraf; men i takt med indførelsen af særlige, åbne afdelinger for unge idømt almindelig fængselsstraf er afstanden mellem ungdomsfængsel og almindeligt fængsel mindsket, og samtidig med, at reformerne og humaniseringen af straf og behandling i det hele taget er skredet videre frem, føles den ubestemte tid som et unødvendigt psykisk pres for de indsatte i ungdomsfængsel. Dette psykiske pres antages at være en del af forklaringen på de hyppige undvigelse fra ungdomsfængslerne, der oftest resulterer i ny kriminalitet. Dette pres, der giver ungdomsfængslet et skær af relativ inhumanitet sammenlignet med tilsvarende tidsbestemte straffe, retfærdiggøres ikke af bedre behandlingsresultater i form af færre tilbagefald til ny kriminalitet efter løsladelsen, hvilket gang på gang er dokumenteret gennem kriminalstatistiske o. l. undersøgelser.

De gennemsnitlige faktiske afsoningstider for ungdomsfangerne er blevet kortere i løbet af de sidste 10-15 år, men denne omstændighed letter ikke det psykiske pres, som selve ubestemtheden i foranstaltningen påfører de indsatte. Det fremgår desuden af undersøgelser gennemført i de senere år, at adskillige fængselsfunktionærer og andre sagkyndige anser det for at være en fordel i behandlingsarbejdet, om dette pres kunne fjernes.

Ved den almindelige strafudmåling lægges i reglen særlig vægt på den dømtes kriminelle fortid og på handlingens grovhed og farlighed. Det gælder både ungdomsfængselsstraffen og de relativt tidsubestemte foranstaltninger, arbejds- og sikkerhedsforvaring, at de anvendes over for personer, der tidligere har overtrådt loven, og hvis kriminalitet har en vis vedholdende karakter, der kan være mere eller mindre farlig for samfundet. Det gælder imidlertid også alle tre foranstaltninger, at behandlingen ikke adskiller sig væsentligt fra behandlingen i andre anstaltstyper under fængselsvæsenet, ligesom klientelet ikke på nogen måde klart adskiller sig fra det klientel, som befinder sig dels i de almindelige fængsler, dels i sær-fængsel og forvaring efter § 70, jfr. § 17. Domstolene har til dels taget konsekvenserne af denne tingenes tilstand og i stadigt svindende grad gjort brug af arbejds- og sikkerhedsforvaring.

Tidsubestemte interneringer strider under disse omstændigheder ikke blot mod fremherskende humanitetsideer i vort samfund, men de afviger også fra almindelige retfærdighedsforestillinger. Disse forestillinger præger også det klientel, som foranstaltningerne anvendes på, og som kan have svært ved at forstå, hvorfor de skal behandles anderledes end andre kriminelle, med hvem de sammenligner sig. Heller ikke ved arbejds- eller sikkerhedsforvaring retfærdiggør behandlingsresultaterne anvendelsen af den relativt ubestemte hensiddelsestid.

Ud fra foranstående almindelige betragtninger foreslås straffelovens foranstaltninger, ungdomsfængsel samt arbejds- og sikkerhedsforvaring, ophævet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Til nr. 1 og nr. 2.

Forslagene er af redaktionel karakter som følge af, at ungdomsfængselsinstituttet og sikkerhedsforvaringen foreslås helt ophævet.

Til nr. 3, nr. 4, nr. 5, nr. 6, nr. 7, nr. 8 og nr. 9.

Forslagene er af redaktionel karakter som følge af, at de relativt tidsubestemte foranstaltninger, arbejds- og sikkerhedsforvaring, der omhandles i kapitel 8, helt ophæves.

Til § 2.

Til stk. 1.

Loven træder først i kraft den 1. januar 1973, for at man kan få en rimelig tid til foranstaltningernes afvikling.

Til stk. 2.

Domme til ungdomsfængsel, arbejds- og sikkerhedsforvaring, der er afsagt, og hvor fuldbyrdelsen er påbegyndt før denne lovs ikrafttræden, men endnu ikke tilendebragt, omsættes til fængselsstraf i overensstemmelse med forslaget i stk. 2. Ved fastsættelsen af den højeste fængselsstraf, hvortil foranstaltningerne kan omsættes, er for ungdomsfængsel og arbejds- og sikkerhedsforvaring foreslået de åremål, udover hvilke de indsatte efter de hidtidige regler normalt ikke kunne tilbageholdes i anstalterne, medens sikkerhedsforvaring højst kan omsættes til 8 års fængsel, uanset at løsladelse fra sikkerhedsforvaring efter de nugældende regler ikke er obligatorisk før efter 20 års forløb. Det er ved valg af 8 år som maksimum ved denne omsætning tilsigtet at markere en væsentlig formildelse i forhold til lovens nuværende § 66. Det er dog herved også taget i betragtning, at 8 år ifølge en tidligere formulering af § 66 var mindste hensiddelsestid i gentagelsestilfælde.

Til stk. 3.

Bestemmelsen foreslås for at forebygge den situation, at omsætning til fængselsstraf kommer til at betyde en faktisk skærpelse af straffen, hvilket ville være stik imod ændringsforslagets hensigt.

Til stk. 4.

Når en foranstaltning omsættes til fængselsstraf, anvendes — med den i stk. 3 omtalte delvise undtagelse — de for fængselsstraf almindeligt foreskrevne regler om løsladelse på prøve.

Til stk. 5.

Her er tale om en ren overgangsbestemmelse til afvikling af genindsættelser m. v. i anledning af vilkårsovertrædelse efter prøveløsladelse fra en af de her omhandlede foranstaltninger, når prøveløsladelsen er sket før denne lovs ikrafttræden, og før omsætning har kunnet finde sted, medens vilkårsovertrædelsen er sket efter dette tidspunkt. Kun i disse tilfælde træffes afgørelsen af retten og da efter samme regler som anført i straffelovens § 59 og § 60.